

Jawabin Shugaba Na Zauren Taron Birnin Washington A Taron Shirin Shugabancin Matasan Afrika

Otel din Omni Shoreham, dake Birnin Washington, D.C.

SHUGABAN KASA: Barkarku! (tafi), Barkarku. Na gode. (tafi) Na gode kwarai. Kowa ya zauna, don Allah a zauna. Duk ku zauna. Yanzun nan za mu fara. Sannunku. (tafi) Ina ma ku maraba da zuwa Birnin Washington. Na san mafi yawanku, yau ne farkon ziyartarku kasar nan. Don haka, a madadin jama'ar Kasar Amirka, ina yi ma ku marhabin da zuwa Amirka. (tafi) Muna farin ciki da zuwanku. Ga dukan kuma wanda yake kallonmu, a dukan fadīn Afrika, ko wanda ke gefen allunan kallo, ko ta shafukan yanar-gizo – ku ma kuna ciki, muna murnar da ku ke tare da mu.

A tafa wa Faith, bisa ga wannan gagarumar gabatarwar. (tafi) Kusan zan yi fatan wannan bai tsima Faith ba -- (tafi) – kamar har yanzu ba ta amince da al'amarin ba. (aka bushe da dariya) Kuma, na san tana gudanar da gagarumin aiki a Afrika ta Kudu, wajen kara wa matasa da ‘yan kasuwa kwarin gwiwar, musamman mata. Yanzu, ba na zo ba ne, domin in yi jawabi. Makasudin wannan taron shine don in saurare ku. Amma, da farko, ina son in yi magana, a takaice, game da dalilin da ya sa na yi matukar imani da ku, ta kasancewa a nan, yau.

A mako mai zuwa, zan karbi bakuncin wani gagarumin taro mai tarihi – Babban Taron Shugabannin Amirka da Afrika, inda kusan shugabanni da firayin ministoci 50, za su halarta, daga kusan dukan kasashenku. Wannan kuma shine ya fi duk wani taron da wani shugaban kasar Amirka ya taba kira, na shugabanni da gwamnatocin Afrika. kuma wannan babban taron zai nuna muhimmancin abinda yake yi ma na jagoran fuskantar al'amurran Afrika, tun lokacin da na zama shugaban kasa – domin dukan harkokin tsaro da wadata da adalcin da muke nema,

a duniya, ba zai samu ba, muddin ba za mu hada karfi da karfe da jajircewar Afrika ba.

Kuma ko a lokuttan rashin zaman lafiya da wata damuwa, a sauran sassan duniyar da kan zama abin ambatonmu, a kafofin watsa labaru, da kuma lokuttan da muke amince da hakikanin dangantakar da d'aukacin kasashen Amirkia ke fuskanta, a kulluk, dole, mu tabbatar da ganin cewa mun yi amfani da wadansu al'amurra, na musamman, yau, a nahiyan Afrika, wadanda ke da karfi da kuma hanzarta kawo ci gaban nahiyan.

Don haka, a taron na mako mai zuwa, za mu mayar da hankali ne kan irin yadda za mu ci gaba da gina sababbin abubuwan koyi, dangane da Kawancen dake tsakanin Amirkia da Afrika. -- Kawancen dake daidai da irin yadda muke ta mayar da hankali, kan fadada karfinku da kuma karfafa harkokin demokradiya da inganta harkokin zaman lafiya da tsaro.

Amma, gwamnatoci ba za su taba samun nasarar haka ba, su kadai. Ana da bukatar gudunmawar jama'ar kasa, musamman matasa.

Kuma, wannan shi ya sa, shekaru hudu da suka wuce, na kaddamar da Shirin Shugaban Matasan Afrika, domin tabbatar da samun galabar gagarumar basirar nan, da kwazon matasan Afrika, irin ku. (tafi) Tun kuma lokacin, muke hada hannu da dubban matasan dake lungunan nahiyan – muke kuma karfafa ma su gwiwa da dabaru da ilmantarwa, da kuma fasahar da suke bukata, na fara harkokin ciniki, da kunno fitilar canji, a yankunansu, da inganta harkokin ilmi da kiwon lafiya da kuma shugabanci na gari.

Kuma, a bara, a Kasar Afrika ta Kudu, a wani zauren taron, irin wannan, dake Birnin Soweto – wadansu daga cikinku, a nan — na bayyana matakana da za mu d'auka, wadanda sune na Shirin Shugabancin Matasan Afrika, na Washington. Manufar hakan ita ce, a bai wa matasan Afrika damar da za su zo Kasar Amirkia, su kara kaifin basira, a matsayin shugabannin gobe, a al'ummarsu da kuma harkokin kasuwanci da na mulki.

Wannan al'amari ya samu karbuwa, matuka. A d'aukacin nahiyan, matasa, maza da mata, sun dukuwa a wannan al'amari. A ma lungunan kauyukan da babu wayoyin tarho ko na'urorin yanar-gizo, suna amfani da wadansu hanyoyin, ko su yi tattaki da safasafar da jiragen kasa, domin kai wa zuwa ga garuruwa da birane — don kawai su yi amfani da linzaman na'urorin shiga yanar-gizo. Wata yarinya daga wani kauyen Kasar Zimbabwe, ta share awowi biyar, kan mota, da kuma wadansu

awowin biyar, a motar safा, ta kuma sake shiga wata motar ta safा, na awowi bakwai, — tafiyar kwanaki biyu — don kawai ta halarci wata ganawa.

Wanda, a karshe ma, kusan za a ce, matasan Afrika dubu 50, suka mika irin wannan bukatar. A yau, sun shiga, tsundum, cikin abinda muke kira hadaddén shirinmu na YALI, wani shirin yanar-gizon al'ummar Afrika, dake kawo musayar ra'ayoyi da ciyar da manufofi gaba, domin tabbatar da samun canjin da suke nema. Kuma ina bukatar duk wanda yake wajen shirin na YALI, da ya san cewa, kune harsashin kawancenmu da matasan Afrika.

Don haka, a yau, muna murnar marhabin da ku, a matsayin dalibanmu na Birnin Washington, don musayar tsare-tsare, ba kamar sauran na Amirka ba, da muka yi da Afrika. kuma, a cikinku, akwai wata yarinya daga Kasar Zimbabwe, wadda ta jure wa duk wata tafiya da motar safा. Don haka, muna son yin marhabin da Abbigal Muleya. (tafi) Ina Abbigal? Ina Abbigal? Ina take? Wannan ita ce Abbigal. (tafi) A nan aka sha dsimbin zirga-zirga da motar safा. (aka bushe da dariya)

Yanzu, na gano bakin zaren. Kamar yadda na ce, na faddamar da wannan shirin, a Birnin Soweto, wanda bai da nisa da mahaifar Nelson Mandela. Kuma manufar wannan shirin na nuna hasashen Madiba, da tunaninsa, da imaninsa, a abinda ya kira “rashin agazawar jaruntakar matasa.” Kuma, a yau, tare da wannan albarkar ta iyalan Mandela, wanda muke yi wa godiya, muna alfaharin bayyana cewa, sabon sunan wannan shirin shine Shirin Mandela Ga Shugabancin Matasan Afrika Na Birnin Washington. (tafi) Don haka, ku ne daliban farko na Shirin Shugabannin Mandela Na Birnin Washington. (tafi)

Yanzu, na san dukanku kun dukufa da yin wani abu – dukanku na wadansu manyan koleoji da jami'o'in Amirka. Kuna ta koyon irin yadda ake kafa kungiyoyi, tun daga farko, da kuma irin yadda ake gudanar da harkokin kasuwanci, da irin yadda ake gudanar da harkokin cibiyoyi.

Kamar yadda wani dayanku ya ce, “Kwaƙwalwarsa na ta zabaɓbaka da sababbin dabaru.” Kuma na san ku ma, kuna inganta tunaninku na fuskantar ƙalubalen da jawabinmu na gaba, zai gabatar.

Kuma ina son ku san na karanta wadansu shawarwarin da aka rubuta, a kowace jami'a da koleji, kuma ina tunanin muna da wadansu ayyuka na musamman. Kuma wannan na ke son ku ji, a yau — game da dabarunku da kuma tunaninku na Afrika.

A wajen wannan taron, za ku dukufa ga sauraren wadansu muhimman batutuwani kasarmu, ciki har da na wadda ba za ku je, don ganewa idanunku ita ba, watau Michelle Obama, domin -- (tafi). Amma, akwai duk wani dan majalisar dake goyon bayan wannan shirin, a wannan taron. Ina wakilan Majalisar su ke? Na san akwai kadan daga cikinsu. Suna nan. (tafi) Don haka, akwai wadansu manyan 'yan Majalisa, a nan. Za ku samu damar saduwa da wadansunsu. Na san wadansu sun yi shugabancin wadansu daga cikin manyan kamfanoni da fungiyoyin kasarmu. Daya daga cikinku ya ce, "Zan kai abinda na koya, a nan, in aiwatar da shi, a gida." Kuma wannan shine abinda ake nufi.

Kuma ina son in ce, a fakaice – na dauki wadansu hotuna da wadansu jami'an jami'o'in da suke karbar ba'funcin dukanku, kuma, a hade, sun ce ba su taba jin dadi irin kasance da ku ba, kuma ba karamin aiki, kuka dukufa a kai ba, na cin gajiya da kuma yin wannan shirin. Don haka ina gode ma ku. (tafi)

Har ila yau, na san kuna ta kara sanin Amirka, da wuraren da muke da su, ciki har da mahaifata, ta garin Chicago. (tafi) Kun ga al'adunmu, tamkar uwa daya, uba daya. (tafi) Kun ga irin kayayyakin abincinmu – Faith ta ce ta ci da daman tsiren nan, na Jihar Texas, lokacin da ta je Austin.

JAMA'A: Wooo!

SHUGABAN KASA: Gaskiya tsiren da dadī, iye? (tafi) Haka naman saniyar nan, ya yi ta nitsewa? (tafi)

Kuma jama'ar Amirka, na koyon wani abu, daga gareku, domin duk wata huldar da kuka yi, wata dama ce ga wani ba'amirke, da ya ga yadda yake ganin Afrika, a kafofin labaru – Afrikar dake da surfin tunani da manyan albarkatu. Kuma da jinsi, irin na ku, a shafukan yanar-gizon Facebook da Twitter, da ma kirkiro sababbin hanyoyin da za a shiga sauran shafuka – irin su Yookos da MXit. Na ga ma wadansu sun fara leko wannan zauren taron, ta yanar-gizo -- (aka bushe da dariya) – kodayake na ga mafi yawanku na ta mutsuniya, a kan kujeru, na san kowa ya san abinda nake nufi. (aka bushe da dariya) Kada ku yi tsammanin ban gane ba. (aka bushe da dariya) Dukanku – na bukatar ku natsu kan kujerunku. (aka bushe da dariya) Kowa na tsammanin al'amarin sauķi gare shi. (tafi)

Don al'amarin shine, shugabanninmu – shugabannin Shirin Shugabancin Matasan Afrika, wani babban tanadi ne, gareku, da kuma Afrika, da makomar abinda za mu gina, tare. Kuma, a yau, ina son bayyana wadansu matakan da za mu dauka, da nake tsammanin suna da muhimmanci.

Na farko, idan aka lura da abinda wannan shirin yake bukata, za mu rubanya shi, domin, nan da shekaru biyu, mu karbi bakuncin dubban daliban Shirin Shugabancin na Mandela, na Birnin Washington, zuwa Amirka, a kowace shekara. (tafi) Wannan kuma shine albishirin.

Na biyu, za mu kara bayar himmar taimaka wa ‘yan kasuwa, matasa, da sababbin hanyoyin rancen da zai taimaka ma su, ga fara kasuwanci, ko kuma kafa wata kungiya, da horar da dubban masu hakilon kasuwanci, a kananan garuruwa da yankunan karkara. Kuma idan aka lura da irin nasarar da Babban Taron Harkokin Kasuwanci na Duniya ke samu, a kowace shekara, zan iya cewa, taron na bafi, za a yi shi ne, a karo na farko, a yankin Saharar Afrika, wanda ina tsammanin ba karamin tasiri zai yi ba. (tafi)

Na uku, za mu kaddamar da wadansu sababbin kayayyakin aiki, na taimaka wa matasan na Afrika, ta hannun hadafseen shirin na YALI – sabuwar hanyar koyarwa, ta yanar-gizo, da kuma kulawa, da sababbin hanyoyin saduwa da dfaukacin fungiyoyin dake Afrika, da kuma na duniya baki daya, da sababbin lokuttan koyarwa da tarurruka da masana, kan irin yadda za a kaddamar da harsashin al’amarin. Kuma duk yau za a fara. Kuma muddin ana bukatar faraway, to, duk abinda za ku yi, shine ku shiga yanar-gizon Yali.state.gov – ina nufin shafin yanar-gizon Yali.state.gov – wannan ne zai ba ku bayanai game da irin yadda za a san sauran bayanan ci gaba da al’amurra.

A karshe, mu dukufa kan kirkiro sababbin cibiyoyin shugabanci a lungunan Afrika. Don haka, za mu sadu da sauran jami’o’in Amirka, da cibiyoyin Afrika, da kawayenmu dake kamfanoni, irin su Microsoft da MasterCard Foundation – muna kuma yi ma su godiya; sun dade suna taimaka wa wannan shirin. Don haka, a tafa wa kamfanonin na Microsoft da MasterCard Foundation. (tafi) Daga farkon shekara mai zuwa, matasan Afrika na iya zuwa wadsannan cibiyoyin, domin gudanar da harkoki, ta yin amfani da fasahar zamani, da samun horo kan harkokin gudanarwa da kuma kasuwanci.

Kuma za mu fara, a kasashen Senegal, da Ghana, da Afrika ta Kudu da kuma Kenya. (tafi) Mun kuma kudurta taimakon dubban matasan na Afrika, wajen samun dabaru da bayanan da suke bukata, na aiwatar da tunaninsu.

Don duk al’amarin ya danganta da irin kwazon da ku ka nuna. Na kuma yi imani da haka. Na yi imanin akwai daya daga cikinku dake yin wadansu abubuwa na dabani – irin su Adepeju Jaiyeoba. (tafi) A Nijeriya – akwai irin su Adepeju. A

Nijeriya, ta ga wata kawarta, ta kut-da-kut, ta mutu, a wajen haihuwa. Yanzu tana taimakawa, wajen horar da unguwannin-zoma, kuma ta bayar da kayayyakin dake kashe kwayoyin cututtuka, da taimakawa, ga ceto rayukan dimbin iyaye mata da jariransu. Don haka, muna da bukatar gode wa Adepeuju. (tafi) Muna son ta ci gaba da ceton rayuka.

Ko kuma, in ba ku wani misalin, na Robert Nkwangu daga Kasar Uganda. (tafi) Ga Robert nan. Robert dai kurma ne, duk da ba ya ji, ya san, dole, a kawar da irin wahaloli da jidalin da nakasassu ke sha. (tafi) Shine zakaran kurame. Ya dage kan ‘yanci, a makaranta da kuma wurin aiki. (tafi) Don haka, ya kamata mu gode wa Robert. Muna son zama abokanku, a wajen dagewa kan daukacin ‘yancin jama’ a, a duniya.

Ina kuma alfahari da Mame Bousso Ndiaye. (tafi) Ta dage game da yakar fataucin bil adama, da kuma yin tir da wadanda ke bautar da mata da budurwoi, da saka su karuwanci, a Kasar Senegal. Tana da wata makarantar dake ilmantarwa da kuma koyar da dabarun yadda ake samun aiki da fara sabuwar rayuwa. Don haka, muna alfahari da ke. Muna yi ma ki godiya, da wannan kyakkyawan aikin da ki ke yi. (tafi) Muna son taimaka ma ki, don taimaka wa wadannan matasan matan da budurwoi, ya zuwa kyakkyawar makomar da muke fata ga kowace mace, a daukacin nahiyoyi da kuma duniya baki daya.

Ina kuma alfahari da Hastings Mkandawire. Ina Hastings? (tafi) Ya san irin yadda ake fama da duhu, a garurun Kasar Malawi, inda babu wutar lantarki. Don haka, yanzu yana tattara tarkacen karafa, don kera injunan bayar da wutar lantarki, a gida, ya kuma kai su zuwa wurin samar da karfin wutar ta lantarki, da bai wa manoma wutar lantarkin da za su yi ban ruwa, da kuma yaran dake karatu da dare. Muna godiya Hastings. (tafi) Muna son taimaka ma ka, don bayar da wutar lantarki a Afrika. (tafi)

Kowannenku nan, na da abin fada, kuma muna alfahari da kowa. Mun ga abinda ku ke yi. Kuma mun ga tunanin kowannenku. Mun san kuma abinda ke yiwuwa. Kuma mun ga tunanin da kowannekku yake da shi – ba don abinda kuka gani a Amirkba, amma, saboda abinda tuni kuka yi a gida, da abinda kuke gani ga kowa da ku kanku.

Sobel Ngom, daga Kasar Senegal. (tafi) Sobel ya yi wani batu mai mamaki. Yana da wani batun da ya yi na mamaki. Ya ce, “A nan, na samu da Afrika, Afrikar da kulum nake alfahari da ita. Tana da kyau. Kuma matashiya ce. Tana cike da basira da agaji da buri.” Kuma wannan shiri kyakkyawan bayani game da ita.

(tafi) Kuma, kasancewar da na yi da ku, da abubuwan da muka koya, da aikin da muka yi, tare, da hasashenmu tare, ke kara karfafa wannan koñarin, in ji shi, na gane “burin da nake da shi ga kasasta da kuma nahiyata.”

Don haka, ga Sobel da dukanmu, da ma dukan wanda ke nahiyar ta Afrika, wadanda ke tare da Shirin Shugabancin Matasan, ina son in gode wa yunkurinku, tare da basira da kuma tagazawa da burinku. Kuna da gagarumin yunkuri ga kasashenku da kuma nahiyarku. Kuma, a duk lokacin da ku ke neman daidaita wannan makomar da ku ke tunani, ina bukatar ku tabbatar da cewa, Kasar Amirka za kasance abokiyarku da kuma ƙawarku, a dukan matakin da ku ka dauka.

Don haka ina gode wa kowa, ƙwarai. Bari kuma ku amsa wadansu tambayoyi da bayanai, a wannan zauren taron. (tafi)

To, yawwa, na san abinda zai faru, a wannan rincibin taron. (aka bushe da dariya)
Da farko ina bukatar kowa ya zauna. Ku zauna. Yanzu zan iya kirin kowa, don haka, ga wadansu ‘yan sharudda. Na daya, kada wani ya tashi, ko ya yi daga murya. Ka daga hannunka, kawai, ni kuma zan yi koñarin zabo wadanda zai magana, kuma zan yi koñarin amsa tambayoyin da zan iya. Don haka, mu takaita tambayoyinmu – ko bayanai, a takaice, kuma zan yi koñarin amsa su, a takaice – kodayake, idan ku ka tambaye ni, abinda za mu yi, game da kawo karshen yaki, to wannan amsar na za ta yi tsawo. Don haka, mu zuba, mu gani. Wannan kuma shine sharadi na daya.

Sharadi na biyu, ya kamata mu kasance muna da abin magana, a tsakanin jama’ a, don haka mu dakata – idan na kira ka, ka tsaya har a kawo ma ka abin magana. Za a riñe ma ka abinda za ka yi maganar, a gabanka. Kana iya amsawa. Amma, ka gabatar da kanka, ka fada ma na kasar da ka fito, ka yi tambayarka ko bayani. Na biyu, don ganin an yi adalci, za tafi wajen maza, sai mata, sai maza, sai kuma mata. (aka bushe da dariya) A gaskiya, kun sani – a gaskiya, za mu tafi wajen mata ne, sai maza, sai mata, sai kuma maza. (aka bushe da dariya) Wannan shine abinda za mu yi. Domin daya daga cikin abinda muke son koyarwa, game da Afrika, shine irin yadda mata suke da karfi da kuma irin yadda za mu ƙara masu ƙwarin gwiwa. (tafi)

Shike nan? To, bari mu ga wanda za mu fara kira. Wannan yarinyar, dake hannun dama. Daga nan. Amma, dakata sai an kawo ma ki abin magana. Ga shi nan, a bayanki. Gabatar da kanki da – yin marh’abin.

TAMBAYA: Na gode, Shugaban Kasa. Na fito ne daga Afrika ta Kudu. Kuma tambayata ita ce, a da, Nelson Mandela na agaza wa Asusun Harkokin Kasuwanci na Afrika ta Kudu. Asusun ya shafe shekaru 20, amma, sai ya tsaya cik. Akwai wani kokarin bullo da wani asusun, domin kasuwanci a Afrika?

SHUGABAN KASA: To, wannan ba a karamar tambaya ba ce. Daya daga cikin abubuwan dake da sha'awa, bai tsaya ga irin dandalin da muka kirkiro ba, kadai, a jami'o'inku, har ma a lokacin ziyarata, zuwa Afrika, wanda matasa ba su da sha'awa taimako, sosai, game da irin yadda za su bude wata dama ta harkokin kasuwanci da ciniki. Ba wai don ba mu son mu fuskanci duk wani abinda ya shafi talauci ba. Muna da bukatar tabbatar da ci gaban ayyuka domin irin haka. Amma, abinda kowa ke tunani, shine, idan ana bukatar dorewar ci gaban irin wannan kokarin, da wannan damar, to, shine a samu abinda za a yi, da kuma kokarin kirkiro da damar irin ta cikin gida, da kuma kokarin bin abinda ke gudanar a duniya, gwargwadon yadda ya kamata.

Don hana, wani bangare na kalubalar harkokin kasuwanci, ita ce kudafe. Kuma ga jama'a, da dama, dake nahiyan, al'amarin samun jari yana da wuya. Kuma gaskiyar al'amari ita ce, ga al'umma, da dama, dake Afrika, ba a bukatar wani abu mai yawa, sai dai abinda zai kasance jari.

Don haka, abinda muke son yi da wadannan shirye-shiryen da ake da su, shine a samo inda ke da gibin da ya shafi kudafe, a kuma tabbatar da ana amfani da albarkatun da muke da su, yadda ya kamata, don kai wa ga matasan 'yan kasuwar da za su kafa kananan da matsakaitan harkokin kasuwanci, a dukan fadin nahiyan, da za su bunkasa manyan harkokin kasuwanci. Kuma, idan muka taimaka irin wadannan harkokin na kudafe, tare da horarwa, da kuma hade kan fungiyoyin da za su kasance da Shirin na YALI, to, za mu iya ganin alfanun duk wani al'amarin kasuwawnci, a kowane lungu na nahiyan, da har zai kasance abinda zai bunkasa manyan harkokin ciniki.

Kuma muna da sha'awar haka. Wannan na daga cikin kananan abinda za mu mayar da hankali, a taron da za mu yi da shugabannin Afrika a mako mai zuwa – da irin yadda za mu tabbatar da samar da kudsaden, da irin yadda kudsaden za su tafi ga, ba na sama kadai ba, ta dayan bangaren; da yadda za mu tabbatar da sai sun kai har ya zuwa fasa. Ba sai ka kasance dan wane ba, ko 'yar wane -- (tafi) – za ka samu – idan har kana da wani tunani, mai kyau, ya kuma kamata ka jarraba wannan tunanin, a kuma yi alkalanci bisa ga abinda ka gabatar.

Ina tsammanin ta wannan hanyar ce za mu iya taimakawa, wajen magance abin takaicin dake faruwa, ga kasashe da dama, inda sai idan ka san wani, kafin ka samu jari.

Abu, daya da nake son fada, kodayake – idan na tuna, ko a Kasar Amirka, idan za ka fara kasuwanci, da wuya ka ke samun kudade, kodayaushe. Don haka, akwai harkokin kasuwanci, da dama, a Amirka, da kananan ‘yan kasuwa, wadanda da zarar za su fara, sai dai su rance kudade wajen ‘yan uwa, ko bara da shiga rehul har ta kai sun fara tara turun bashi. A karshe, ba karamin hadsari suke shiga ba. Don haka, ba ni son in sa wani tunain cewa, fara kasuwanci ko bukatar kafa wata hanyar cinikayya, tana da sauksi. Ba haka ba ne.

Amma, akwai hanyoyi, da dama, inda za mu iya bambantawa. Mafi yawan lokutta, musamman, a yankunan karkarar Afrika, ba a bukatar dimbin jari, ko ba haka ba? Don haka, kana iya – idan ka sabi wani injin da zai kara ma ka yabanyar manoma, da dama, a yankin, da kuma ribar da ake samu za ta iya sa ka sake sayen biyu, daga nan har hudu, har takwas, to, za ka iya mikewa, domin jarin al’ummar ba sani yawa gare shi ba. Don haka, ba dole sai ka samu wata gagarumar madafa ba. Iyaka dai ka tabbatar da kana da jarin.

Amma, mai yiwuwa, a yankunan irin hakan, koda karamin jari kan yi wuya. Kuma, wannan shi ya sa tabbatar da hakan, ke da muhimmanci ga kokarin da muke jadadda ganin ya tabbatar. Haka ne?

To, madalla, bari mu gani – dama yarjejeniya ce. Bari in kira wannan namijin, don na ga yana da tsawo. (aka bushe da dariya) A kodayaushe ina kaunar – ina son masu tsawo. (aka bushe da dariya) To, mu je. Madalla, ci gaba.

TAMBAYA: Na gode, shugaban kasa. Na fito ne daga Kasar Senegal. Shugaba Obama ne, Shugaban Kasashen Afrika na farko. (tafi) Ina son in tantauna muhimman al’ummura biyu, da kai, a matsayinka na Shugaban Kasashen Afrika na Farko?

SHUGABAN KASA: Yi hakuri, nine dai Shugaban Amirka, Bakar Fata na Farko. Ban tattabar da – shugabannin kasashe? Menene muhimman al’amurran, da ka ke son mu tantauna, idan muka shiga taron gobe?

TAMBA YA: Idan Afrika ta zama Amirka --

SHUGABAN KASA: To, na gane.

TAMBAYA: -- kuma ka samu damar da za ka zama shugaban kasa na farko.

SHUGABAN KASA: To, na fahimta. To, watau kamar misali ke nan – wani salone, na zurfafa tunani. Idan har za mu tantauna wannan – to, yanzu na gane tambayarka.

TAMBAYA: Babu wata sarkakkiya?

SHUGABAN KASA: Tambayar ce mai ban sha'awa. Manufa ita ce, idan har nahiyan Afrika ta hade, a matsayin Hadadsiyar Afrika, me zan ka ya ma su --

TAMBAYA: Haka ne. (aka bushe da dariya)

SHUGABAN KASA: Ka san, ina tunanin abinda zai tabbatar da farko, da kuma abinda zai fi muhimanci, shine harkokin shugabanci. Yanzu, wannan ya sa wannan al'amarin ya taso da wani abin mamaki, domin ina tsammanin mutane na jin wacece Kasar Amirka, da za ta fada ma na irin yadda za mu gudanar da mulki. Hanyoyin mulkinmu sun sha bamban. Muna da al'adu dabam daban. Abinda ake tunani ga Amirka, ba zai yiwu ba, da mu. Aha, a Amirka, ba mu yarda Majalisa tana bayar da goyon bayan da ya kamata ba, kuma mulkinku ba shi ya fi kowane ba.

Na gane duk abinda ka ke cewa. Mu amince da hakan. Abinda zan fada shine, komai irin albarkatun da kasa take da shi, komai hazikancin mutanen, idan ba ku da harsashen mulkin dake kula da dokoki da ‘yancin bil adama, idan ba ku da mutane na gari, da hanyoyin gudanar da ayyuka, na gaskiya, ko ta hanyar siyasar da za su nuna bukatunsu, idan ba a mutunta ‘yancin fadar albarkacin baki, da ‘yancin gudanar da taro, idan babu dokokin da suka dauki mutane daidai da juna, ko kuma wata dokar da ta shafi mai hali, da wadda ta shafi talaka, idan ba ku da wata hanyar tattalin arziki, a bisa gaskiya da rikon amana, domin jama'a su amince da idan sun yi aiki tukuru za su samu ladar aikinsu, da tunbuke cin hanci da rashawa – idan babu wani harsashin wadata jin dadfi, to, da wuya wannan kasar ta samu wata nasara.

Zan kara bayar da bayani: Kasar za ta kasance ba ta da wani katabus, na tsawon lokaci. Tana iya samun wata nasarar, ta dan wani gajeren lokaci, domin tana da albarkatun kasar da za a iya deba, kuma tana iya samun dimbin kufaden da za ta iya rarrabawa, da kuma samun goyon bayan jama'a. Amma, a kwana, a tashi, ksar za ta ruguje.

Idan kuma ka dubi misalan abubuwan dake faruwa a duniya, muna da kasashe irin su Singapore, da ba ta komai -- karama ce, tambar ma wani babbangari, inda babu arziki, mai yawa – ba ta wata albarkar kasa, amma, take yunkurowa. Kuma akwai sauran kasashen da ban ambata ba -- (aka bushe da dariya) – dake da dimbin albarkatu, amma, saboda babu tsayayyun dokokin da mutane ke alfahari da su, ba su zuwa ko’ina, kuma harkokin kasuwancinsu, ba su da wani tushe.

Don haka, abinda na ke son jadaddawa shine shugabanci, a matakinkarko. Kuma ba shi kadai ba ne. Har ila yau, akwai abubuwan kyautata jin dadì. Dole kuma a samar da ilmin da ya kamata. Kuma akwai harkoki, iri, iri, da suka zama dole. Amma, idan ba ka da wata madafa, kwañkwara, da talaka zai cimma wata nasasar foñkarinsa, wanda kuma sai sun bayar da cin hanci da rashawa, kafin su fara harkokin kasuwanci, ko ma su samu wayar tarho, da kuma razana su, idan suna tuki, a kan hanyoyi, domin ba a biyan ‘yan sanda isasshen albashi, wanda ita ce hanyar da suke samun abin masarufi – idan babu dukan irin wadsannan, a kasa, to, ba da dadewa ba, jama’ba za su amince da gwamnati ba. Mutane ba su amincewa da irin yadda abubuwan ke gudana. Don haka, kowa sai ya fara tunanin, ke ya kamata in yi? Ta yaya zan samu kaza? Kuma a haifar da wata al’adar da babu wanda zai iya yunkurawa.

Duba, ba za a iya kawar da cin hanci da rashawa gaba daya ba. a nan Kasar Amirka, akwai lokuttan da muke jefa mutane kurkuku, saboda cin hancin ayyukan kwangila ko wata rashawa, daga ‘yan siyasa. Wannan kuma gaskiya ne. Amma, bambancinmu, a nan Amirka – kuma gaskiyar al’amarin ke nan, a wadsansu kasashen da suka ci gaba, ko masu arzikin masana’antu – wanda ke haddabarsu, maimakon inganta su.

Ina nufin, gaskiya, a nan Amirka, idan ka na son fara harkokin kasuwanci, to, sai ka ci gaba, ka gabatar da takardunka, ka kuma yi wa kasuwancin rajista. Kana iya biyan kusaden shiga, kamar dolar Amirka 50 ko 100, ko abinda ya sawwaka, shike nan. Ka samu iznin kasuwanci. Mai yiwuwa, kasuwanci ba zai wani tasiri ba, a lokacin, don haka sai ka hada da wadsansu abubuwa, kafin al’amarin ya kankama – amma, abinda ake nufi shine, a kula da abinda doka ta tanada. Wannan shine dahir. Wannan shine abinda ke faruwa, a cikin kashi 95 cikin 100, na harkokin, a kowane lokaci.

Kuma abinda na ke tunani ke nan, idan za a fara. Kuma shine inda matasa ke tunanin za su mayar da hankalinsu ga shugabanci. Kuma kada wannan ya zolaye ku, domin, muna da bambancin hanyoyi, da wadsanda ke Afrika. To, (aka bushe da dariya) Hanyoyin Afrika ba sun fado ma ku ba ne, haka kawai – kana zaune a ofis,

sai kurum, ka samu dolar Amirka miliyan dubu biyu, a cikin wani asusun ajiyar kudade dake Kasar Switzerland. Wannan shi ake yi, a Afrika. (tafi)

Kuma wani bangare na doka, a fakaice, shine shugabanni ba su son saki mulki, a wani lokaci. Ba dole ba ne, ya zama daya, a kowane lokaci. Amma, idan ka tabbatar da shugabanci, mai dorewa, to, me zai faru daga baya – ba a samun sababbin tunani da sabon jini. Ya zama, dole, wani lokacin na kan yi tunanin cewa, doka kan sukukuce, domin jama'a ba su damu ba, game da matsayinsu, da kuma abinda ke faruwa.

Lalle gagarumar tambaya ce, kodayake na jima ban fahimce ta ba. (aka bushe da dariya)

To, yanzu sai kuma mata. Bari in tabbatar da ban kuntatawa kaina ba – to, waccan matar, dake can dama. Eh, ke. (aka bushe da dariya) Dan dakata, abin maganar na zuwa.

TAMBAYA: Barka da asuba, Shugaban Kasa. Na fito ne daga Kasar Botswana. Ina so ne, in gane irin kokarin da Amirka ke yi, na taimaka wa Afrika, wajen rage gibin dake tsakanin mace da na namiji, wanda yake haddasa rashin jittuwa, wanda ke barazana ga ci gabon Shirin Bunkasa Ayyukan Wannan Karnin, irin su samar da ilmi ga kowa da kowa, da kawar da cutar kanjamau, wata HIV da AIDS.

SHUGABAN KASA: To, saurara, ba za ki samu wani kokari ba, da ya wuce wanda na ke da shi, game da wannan al'amarin, kuma bari in fada ma ki dalili.

Da farko dai, na bayyana, da farko, idan ki ka kamanta kasashen duniya, da irin nasarorin da al'umma suka samu, da wadanda ba su samu ba, daya daga cikin babban ma'aunin ko kasa ta samu nasara, ko ba ta samu ba, shine irin yadda take kulawa da mata. (tafi) Kuma idan kana tunanin haka, akwai kashin gaskiya, domin, da farko, mata sune rashin yawan jama'a. Don haka, idan kana da fungiya – kwanan nan muka kammala wasan Cin Kofin Duniya, haka ne – idan kana da fungiyar kwallon kafa – abinda duk muke kira fungiyar kwallon kafa – sai ka fito, dayan gefen kuma ya fito da dukan 'yan wasansa, sai kai kuma ka kori rabin 'yan wasanka, me za ka yi? Babu wani abin a-zo-a-ganin da za ka yi.

Idan ba a karfafa gwiwar rabin yawan jama'arka ba, to, ke nan kana da rabin yawan masana kimiyya, da 'yan tsirarun rabin injiniyoyi. Kana gurgunta ci gabon da ya kamata ka samu. Wannan kuma shine hujja ta daya.

Hujja ta biyu kuma ita ce, idan ka ilmantar da karfafa gwiwa da kuma mutunta, uwa, to, ke nan ka ilmantar da yara, haka ne? Don haka, ga namiji, ka ilmantar da shi, haka ne, sai kuma me. (aka bushe da dariya) Idan ka ilmantar da mace, to, ka ilmantar da ita, ka kuma ilmantar da daukacin kauye, da daukacin yanki, da kuma daukacin kasa.

Don haka, wannan na da muhimmancin gaske gare mu. Kuma za mu tantauna wannan da shugabannin kasashe da gwamnatoci, a makon gobe. Kuma mun ga irin ci gabon da aka samu, game da al'amurra, amma, a nan ne, al'adunmu za su kunno kai.

Kuma, kamar yadda ku ka sani, mahaifina ya fito ne daga Kasar Kenya, kuma --(tafi) – ga ma tawagar kasar ta Kenya. (aka bushe da dariya) Amma, ina tunanin abinda ke faruwa da Kasar Kenya gaskiya ne, yana faruwa da sauran kasashen Afrika – wannan kuma duk ya shafi Afrika, don muna ganin irin haka, a sauran sassan duniya – wadansu tsofaffin hanyoyin dangantakar nuna bambanci tsakanin mace da namiji, na iya tasiri, a wadansu wuraren. Don haka, a kasar ta Kenya, alal misali, a ma kabilar Luo, ana auren mace fiye da daya. Wannan ya samo asali ne, don irin tunanin da ake da shi, na cewa mata na da gidajensu, suna da kasarsu, don haka, suna da karfi a yankunansu, da za su dogara da kansu. Abinda kuma ke kawo tashin birane ke nan; sai kawai mazaje su kwarare zuwa birane, su kuma kara tara iyali, a birane, su kuma matan da suka baro, a baya, can a kauyuka, mai yiwuwa ba za su sami kwarin gwiwa irin haka ba. Don haka, abinda ya faru, a lokacin, ba zai yi tasiri ba, a yau – a gaskiya, ba shi da tasiri, a yau. Kuma, idan ka nemi yin hakan – idan ka kokarta rubanya al'adun da suka shafi wani irin tattalin arziki, da kuma wata al'umma, ta daban, da kuma wani irin hasashe, dungungun, na daban, to, ka kafe. Ba zai taba tasiri ba.

Don haka, a matsayinmu na nahiya, dole, ka inganta, da kuma kirkiro sababbin al'adu. Kuma nan ne matasa za su shigo. Ba dole ba ne, ka amince da yadda ake gudanar da tsofaffin dabi'u. Kana iya mutunta abinda ya wuce, ka kuma mutunta al'adu, yayinda ka ke sake fasalin iri yadda za su saje da na zamani.

Yanzu, zan ce akwai wadansu al'adun da suka kamaci a manta da su, kuma babu wata hujjar da za a bayar game da su. Kaciyan mata – a gafarce ni, ban tsammanin akwai wata al'adar dake da wani tasiri da wannan ba. (tafi) Ina tunanin, wannan al'adar dabbaci ce, ya kamata a yi watsa da ita. Tayar da hankalin mata – ban damu da wannan al'adar ba. Ba ni kuma kaunarta. Akwai bukatar a kawar da ita. (tafi) Don haka, al'amarin dake gabonmu, shine na gano wadanne irin al'adu ne suka kamaci mu runguma, kuma wadanne ne, suka kamaci mu yi watsi da su. Ina nufin

akwai magunguna gargajiya, idan mun kamu da ciwo, da za su zubar ma ka da jini. Wannan ba al'adar kwarai ba ce. Kuma mun gano, yin amfani da wadansu hanyoyi – kamar na maganin. (aka bushe da dariya) Don haka, bai kamata mu like wa wadannan ba, da ba su da wani tasiri. Kuma, bautar da mata, ba dabi'ar kirki ba ce, kuma al'umma ba za ta yi tasiri ba, a sakamakon haka. (tafi)

Don haka, duk abinda muke yi, kowane tsari muke da shi – kowane salon ilmi muke da shi, kowane tsarin kiwon lafiya muke bi, kowace karamar sana'a ko tsarin bunkasa tattalin arziki muke da shi, za mu rubuta duk wani abinda ya shafi rashin bambanci tsakanin mace da namiji. Wannan kuma ba wata sanarwa ba ce. Hakan zai kasance wani bangare na dukan abinda za mu yi.

Kuma abu, na karshe, da zan yi – don ganin an samu nasara, cikakka, dole, dukan mazan dake wurin nan, su sadaukar da kawunansu, ga karfafa wa mata gwiwar yadda ya kamata su kasance. (tafi) Wannan na da muhimmanci. Don haka, ka da a yi tunanin cwa, wannan aikin mata ne, na da su damu da al'amarin da ya shafi mata. Dole maza su damu. Kuma idan har kai namiji ne, ya kamata ka nuna mazakuntar rashin tsoron abinda mace za ta yi. (tafi)

Haka ne. Yanzu kuma lokacin maza ne. wuncan malamin, dake sanye da farin taye (tie), daidai nan. Ci gaba.

TAMBAYA: Na gode, Mai Martaba. Na fito ne daga Kasar Kenya.

SHUGABAN KASA: *Kai, habari?*

TAMBAYA: *Mzuri sana*. (tafi) *Asante sana* (Swahili) dama.

Nahiyar Afrika na asarar jama'arta, ga yunwa da cututtukan da za a iya magancewa. Kuma wannan na faruwa ne, musamman, saboda gwamnatoci na dauko ma na basussuka, daga manyan kasashen nan, na G8. A matsayinka na shugaba, a kasashen duniya, yaushe Kasar Amirka za ta shugabanci kasashen Kungiyar G8, wajen yafe wa Afrika wadannan basussukan, don gwamnatocinmu su natsu wajen yi ma na aiki da wadata mu da kayayyakin rayuwa, irin na jin dadī, da harkokin kiwon lafiya, da kuma kayayyakin kyautata jin dadīn rayuwar jama'armu? (tafi) Na gode.

SHUGABAN KASA: Na gode. To, bari in ba ka wadansu hujjoni game da wannan. Na farkonsu, ina tunanin, yana da muhimmanci, a lura da al'amurran da irin gagarumin ci gabon da aka samu game da harkokin kiwon lafiya – domin ina tsammanin, a wadansu lokutta, muna mayar da hankali, matufa, ga kalubalen dake

sa muna mantawa da irin matsayin da muka kai. Kuma idan aka san matsayin da aka kai, to, za mu samu kwarin gwiwa game da irin yadda za mu kara tagawa.

Don haka, a cikin shekaru 20, da suka wuce, fullar cutar kanjamau, watau HIV, ta ragu da misalin rabi, a Afrika -- rabi. Cututtukan huka da mace-macen malaria, sun ragu da kashi 40, cikin 100, da kuma kashi 30, cikin 100; da kashi 50, cikin 100, na 'yan tsirarun matan da suka mutu, a wajen haihuwa; da kashi 50, cikin 100, na rayukan miliyoyin yaran da suka rage. Kuma, mai muhimmanci, yanzu shine abinda za mu yi, ba bayar da taimako, ta hannun shiri irin na PEPFAR ba ne, kawai, har ma muna taimaka wa gwamnatoci, kansu, na da su fara kakkafa cibiyoyin kiwon lafiya da kuma hasadfsun shirye-shirye, da kuma horar da ma'aikatan aikin jinya da kwararru, domin su samu kwarewa. Don haka, muna samun ci gaba. So we're making progress.

Yanzu, ina tunanin akwai wani batun da za a tantauna, game da yafe basin. Kuma a wajen tarurrukan abinda muke kira Kungiyar G7, ina son in sanar da kai cewa -- (aka bushe da dariya) – amma, shi kansa wannan wani batu ne, fungurungun -- (aka bushe da dariya) – ba mu son mu wuce gona da iri – ina tsammanin za a zage gaskiya game da irin yadda za mu taimaka, don tabbatar da kasashen sun samu sauñin basussukan da shugabanninsu, a suka gabata, suka kashe, a wofi, amma, yanzu ya zame wa kasashen ala-kakai – ya sa kasashen suka kasa ficewa daga akubar wadannan basussuka.

Abinda zan yi, kadai, kodayake, zan kalubalanci manufar babban dalilin da ya sa aka samu rauni wajen gudanar da abinda ya kamata, shine, saboda bashi daya da kasashen Turai suka yabo. Bari in bayyana wani abinda zai kawo rashin jittuwa. Kuma dukanku, nan, na grime ku – na kuma san haka. (aka bushe da dariya) Idan ta yi kamari, idan har kun kai shekaruna, to, bai kamata ku shiga wannan shirin ba. (aka bushe da dariya) Kun yi karya ke nan, game da shekarunku. (aka bushe da dariya) Lokacin da nake dalibi, a koleji, abubuwan da suka shafi dogaro da sharuddsan cikini, da abinda turawan mulkin mallaka suka bari gado, na daga cikin manyan batutuwan da za mu tantauna. Kuma, babu shakka, tun daga lokacin mulkin mallakar, za a iya gano matsalolin da suke damun nahiyan – ya-Allah na irin layukan da aka shata, ba tare da sanin dangantakar kabilu ko yare ba; ya-Allah ko a duba dukan ma'adinan da aka kwashe da kuma duniyar da aka wawure, ba tare da an maido ba, a cikin harkokin cinikin gaskiya, kamar yadda aka gudanar da shi, a cikin shekarun 1960 zuwa shekarun 1970, wanda babu wata galabar da kasa ta samu, amma, aka kai su zuwa wani wurin. Akwai irin wadannan hujjoyin da za a duba, dangane da tarihin da ya takure ci gabon Afrika.

Amma, a wani lokacin, dole, mu dakata, mu dubi wani wurin, don neman mafita, da kuma fara neman mafitar, a cikin gida. Kamar yadda tarihi yake da cikakkars hujja, da kuma bukatar sanin wannan tarihin, a wani lokacin, dole, mu kalli makoma, mu kuma ce, al'amarin ya dai faci, amma, mu tabbatar da cewa, ba za mu kawo wata hujja ba, ta abinda ya sanya mu ci gaba.

Kuma gaskiyar ita ce, babu wata kasa, daya, dake Afrika -- kodayake, wannan ma ta faru da Kasar Amirk - cewa, dukan albarkatun da take da su, ba su yi wani tasiri ba. Don haka, akwai kasashe, da dama, dake samun arziki mai yawa. Ba zan fadi sunayensu ba, amma, kuna iya hasashen haka. Kuna da ilminku. Akwai kasashe, da dama, da suka samu kudaden shigowa, da yawa, suke kuma da dimbin albarkatu, amma, ba su yin amfani da kudaden, a kauyuka, domin ilmantar da yara. Akwai kasashe, da dama, inda shugabanni ke da dimbin albarkatu, amma, kudaden ba su zuwa wajen kafa asibitocin yaran iyaye mata.

Don, gaskiya ce, ina tunanin akwai muhimancin da kasashen Turai da wadanda suka ci gaba, da su duba irin abubuwan da aka tabka, a da - idan shugabannin wannan lokacin ba su yi amfani da bashin da aka bai wa kasa ba, wajen harkokin cinikin da suka kamata, ga shi kuma wadannan shugabannin sun dade da shudewa, amma, har yanzu kasashen na ta fama da basussukan - a bisa ga hikima, ana gano hanyoyin da za a taimaka da kuma yi ma su rangwame. Wannan shine halattaciyan tantaunawa. Amma, ka da a yi tunanin cewa, wannan shine babban koma-baya, a wannan lokacin, na hujjar cewa, ba mu waiga irin gagarumin ci gabon da aka samu ba, a kasashe da dama, domin akwai isassun albarkatun, a kasashen, duk da basussukan da suke biya, na da su iya tabuka yin abubuwan a-zo-a-gani.

To, yanzu kuma sai mu je ga mata. Ina fatan ban manta wani ba, a can baya. Don haka, waccan macen dake can, sanye da tabarau.

TAMBAYA: Na gode Shugaban Kasa. Sunana Zu (ph).

SHUGABAN KASA: Zu? (ph). Na ji dadin sunan.

TAMBAYA: Eh, daga Kasar from Madagascar.

THE PRESIDENT: Daga ina?

TAMBAYA: Madagascar.

SHUGABAN KASA: Madagascar.

TAMBAYA: Abin farin ciki ne gare ni, Shugaban Kasa, in yi ma ka godiya, a madadin jama'ar Kasar Malagasy, na saka su cikin shirin AGOA, a watan da ya wuce. Kuma tambayata ita ce, shirin zai kare a karshen shekarar 2015, muna son jin tabbacinka, a nan, game da abinda zai faru, bayan shekarar ta 2015. Duk mun san shirin AGOA wata gagarumar hanya ce, ta rage rashin aikin yin matasa, a kasarmu, don haka, me zai faru, bayan karshen wannan? Na gode, Shugaban Kasa.

SHUGABAN KASA: To, shirin AGOA, a gare ku – ina tunanin, a nan, kowa ya san – wannan na daga cikin manyan kayayyakin aikin da muka inganta game da harkokin ciniki, tsakanin Amirkha da kasashen Afrika, da dama. An kafa shi, zuwa wani lokaci. Akwai yarjejeniyar da ake neman fullawa, a wannan lokacin da muke zantawa. Za a kuma samu karin ci gaba, mako mai zuwa. Ina tunanin mun fahinci wani darasi game da irin ayyuka da kuma irin abubuwan da ba a samu yi ba, a karon farko na shirin na AGOA. A wadansu lokuttan, abubuwan da muka gano sune cewa, wadansu kasashe, da dama, sun kasa – koda ba su da tarnakin kudaden fiton da suke gani, har yanzu suna da matsaloli, dangane da samun ciniki. Don haka, wani bangaren na abubuwan da muke kokarin yi, na gano hanyoyin da za mu rangwanta, tsaurin wannan tarnakin, shine na sayar da kayayyaki ga kasashen Afrika – ba wai al'amarin tarnakin ba, amma, har irin yadda za mu tabbatar da dimbin harkokin sufuri; da irin yadda za mu tabbatar da ganin an samu kudaden harkokin kasuwanci; da wadanne dabaru ne, mai yiwuwa, za su kawo cikas ga sayar da kayayyakin ga kasashen Afrika. Wannan shine na farko.

Ta wani bangaren kuma, abinda muke kokarin yi, shine na gano irin yadda za mu inganta ciniki, a tsakanin kasashen Afrika. domin, mafi yawan lokutta – wannan bai shafi abubuwan da aka bari gado ba, da kuma mulkin mallakar – kuna da manyan hanyoyin aikewa da filawa daga Kenya zuwa Birnin Paris, amma, da wuya ka aike da ganyen shayi, daga Kenya zuwa Tanzania – kusa da kusa, amma, babu hanyoyin. Kuma wani bangaren na abinda muke faman yi, shine gano hanyoyin da za mu hadse kan iyakokin kasashen Afrika.

Mafi yawa kuma shine, tamboyi game da hanyoyin. Wadansunsu, sun shafi tsarin gudanarwa, tsakanin kasashen. Mun dukufa kan wadansu gwaje-gwaje, a Gabashin Afrika, na ganin idan za mu kai har ya zuwa kasashen Uganda, da Kenya, da Tanzania – kun gani, duk ku san wadannan. (aka bushe da dariya) Mun fara gudanar da aiki, da wadansu kasashe, na ganin ko za mu iya kai wa wadansu yankunan, don kafa harkokin kasuwanci, yadda suka kamata.

Domin, a duba, a gaskiya, ba za a rasa kasuwannin sayar da wadansu kayayyaki ba – na ambaci filawa, daga Kenya. Kasuwar – wadda, tun farko ta kasashen dake dake da arziki ce. Amma, za mu kai wadansu kayayyakin da za a sayar, a sawwake. Idan da ni dan kasuwar kasar Kenya ne, al’amarin zai fi yi min saukin sayar da kayana, ga kasar Tanzanian ko Uganda, maimakon in yi wata gasa da Kamfanin Nike ko Apple, dake Amirka. Haka ne?

A tarihance, idan aka lura da irin yadda kasuwanci ke habaka – idan aka lura da yankin Asia, alal misali, wanda, babu shakka, ya bunkasa, matuка – ya fi sayar da dimbin kayayyakinsa, a yankin, da farko, daga bisani wannan ya zama tushen kaddamar da harkokin cinikinsa, a duniya.

Don haka wannan wani yanki ne, da zan yi tunanin za mu iya bayar da taimako, da agaji. Amma, in amsa tambayarka, kai-tsaye, mun himmatu, matuка, na tabbar da an sake bayar da iznin ci gaba da shirin na AGOA. Kuma, a gaskiya, muna da wakilan Majalisar, da dama, a nan, da suka damu, matuка, da wannan.

Wane tsawon lokaci muke bukata, ma? Ina son in tabbar da – in ji shi, awa daya. (aka bushe da dariya) To, ina tsammanin muna da lokacin amsa karin tambayoyi biyu.

JAMA’A: Awww --

SHUGABAN KASA: To, a yi min gafara, amma -- (aka bushe da dariya) To, yanzu lokacin maza ne. Bari in gani – wuncan malamin, dake cikin kayayyaki farare, daidai nan. Wuncan malamin. Dan jira, dakiка guda, kafin a kawo ma ka abin magana.

TAMBAYA: Na fito ne daga Kasar Liberia. Abin alfahari ne, saduwa da kai, Shugaban Kasa. Tambayata, ta shafi al’amarin dokar rashin gaskiya. Za ka sadu da shugabanninmu, a mako mai zuwa. Za ku tantauna al’marin dokar rashin gaskiyar da za ta kare matasan ‘yan kasuwar Afrika? Idan ba haka ba, kuna da niyyar shigar da wannan batun, don Allah, domin warware matsalolin da muke da su, a gida? Na gode.

SHUGABAN KASA: To, a gaskiya, kowace kasa tana da na ta bambancin, kuma idan har zan yi gaskiya, ban san irin dokar rashin gaskiyar dake kowace kasa ba. amma, abinda zan yi kokarta yi, shine in ambata dokar rashin gaskiya, a bayyance, kan abinda na ce, a farkon da, mai yiwuwa, aka fara tambayoyi, da kuma al’amarin dokoki da irin yadda suke da alafka da tattalin arziki.

Idan aka samu rintayensu, ko kuma suka hartsune a tsakanin wadasnu kamfanoni, kalilan, da suka kirkiro da wani tarnaki, na bogi, ga sabon shiga, to, wannan hasashen game da tattalin arziki, zai bayyana ma, cewa, a gaskiya, ba shi da wani tasiri. Wannan ya nuna ke nan, mai sayen kayayyaki, zai biya kudade masu yawan kayayyakin da ya saya. Kuma zai nuna cewa, wadannan kamfanonin na iya kara jajircewa, da zuba karin dukiyoyi, ba tare da, a gaskiya, inganta kayayyakin da suke yi ba. Kuma, ya zuwa wani lokaci, sai tattalin arziken ya tsaya cik.

Kuma, a nan Amirka, muna da tarihin manya, kuma dimbin hukumomin dake kula da manyan sassan harkokin tattalin arziki. Kuma, a wannan lokacin, mun kafa dokokin da za su karya duk wani babakere, da kuma kirkiro dokokin da za su kare duk wani babakeren bogi, da zai hana haifar da gasa.

Don haka, dokar rashin gaskiya, wani al'amari ne, mai bukatar yawan dokoki da sharudsan da dukan kasashe, za su amince da su, bisa ga tashin farkon da zai nuna idan har za a samu nasara – idan kuma kamfani ne, kamar Apple, dake da masaniya, ko kamfanin irin Microsoft, dake tasowa da sababbin tunani – ya kamata a samu babba, kuma ya kamata ya samu nasara, tare da wadanda suka kafa shi, irin su like Bill Gates, su kuma arzuta. Amma, abinda kuma muke bukatar tabbatarwa shine na magada – irin su Googles ko kuma Facebooks – da za su iya samun nasarori, su ma, a wannan fannin.

Kuma, wannan na nufin cewa, dole, a tabbatar da wadannan da suka fara gabata, ba su rufe kasuwarsu ba, wanda, mafi yawan lokutta, na ke tunanin na faruwa a kasashe, da dama, ba a kasashen Afrika ba.

Ka fadi kyakkyawar magana, kuma za mu yi kokarin tabbatar da ganin cewa mun soka a cikin sauran tantaunawarmu.

To, waccan matar, dake nan. Eh, domin tana da kirki. (aka bushe da dariya)

TAMBAYA: Na gode, kwarai. Na fito ne daga Kasar Kenya.

SHUGABAN KASA: Ashe muna tare da ‘yar kabilar Masai, a nan. (aka bushe da dariya) Haka ne. Ci gaba.

TAMBAYA: Na gode, da wannan gagarumin tunanin, ga matasa, na kuma gode, ma ka, bisa ga yin imani da matasa.

A taron shugabannin kasashe, mai zuwa, na san za ka tambaye su, game da irin yadda suke rungumar matasa, a kasashensu. Abinda ke damu na shine, ta yaya za ka sa su yi alkawarin kan wannan al'amari? Domin na san za yi alkawari kan hakan. Na gode. (tafi)

SHUGABAN KASA: Haka ne, kada hankalinki ya gushe, game da wannan. (aka bushe da dariya) To, wani bangaren abinda muka yi, a nan, dangane da kafa wannan hadaddsen shirin na YALI, shine abinda za mu rubanya, a cikin shekaru masu zuwa, wanda kuma zai je, kai-tsaye, ga matasan da kirkiro wadannan shiryeshiryen da kuma dama. Kuma abinda muke gani, ina tsammani, shine kasashe, da dama, suna murna da wannan. Suna cewa, kun kuma sani cewa, wannan wani abu ne, da zai iya zama wani gagarumin al'amari gare su, don haka, mu ci gajiyarsa.

Akwai wadanda za su ji kamar ana yi ma su barazana ne – babu shakka, game da haka. Amma, abin alfaharin shine, za mu kirkiro da wannan hadaddsen shirin – akwai dimbin jama'ar da za su biyo sahu, da wadanda za su biyo mu, a yanargizo. Za mu kafa cibiyoyin yankuna. Za ku taimaka ma na, wajen tabbatar da ganin an cika wadansu alkawurran, domin dukan matasan nahiyan za su mayar da hankali, kuma za mu ga kasar da za ta, rungumi wannan damar, ga samun sababbin matasan da za su shiga, bisa gaskiya, da kuma wace kasa ce, za ta watsar da alkawarin.

Don haka, zan ce kowane shugaba, na da bukatar da zai ci gajiyar wannan muhimmin al'amari, da kuma dimbin matasan dake kasar. (tafi) Amma, za ku kuma rike su, a dukan kasashenku, shi kuma ya sa wannan hadaddsen shirin ke da amfai.

Na san al'amarin dai babu dadfi, amma, dole, in bar ku.

JAMA'A: Awww --

SHUGABAN KASA: Ina da sauran ayyukan da zan yi. (aka bushe da dariya) Albishirin shine, akwai wadansu mutanen, da za su sadu da ku, su kuma zanta da ku. Kuma, mafi muhimmanci shine, abin irin gagarumar damar da ku ka samu, ta sanin jun, da kuma zantawa, da kuma musayar dabaru da ra'ayoyin ci gaba.

Babban sakon da na son bar ma ku, shine, kamar yadda na tsima ku, ya kamata ku tsima sauran; cewa Afrika na da gagarumar kalubala – duniyar ma na da gagarumar kalubala, amma, na fada wa matasa cewa, almajirci na Fadar

Gwamnatin Amirk – kuma, ni kan sadu da su, a karshen almajircinsu, na watanni shida – ni kan fada ma su cewa, duk da munanan labarun da suke karantawa game da munanan abubuwan dake faruwa, a wurare, a duniya, idan da za ku zabi, wurin da za a sake haihuwarku ne, da ya kasance nan ne za ku zaba, a yau. Domin dukan wahala, duniya ta samu ci gaba, kuma na samun ci gabon. Kuma tana yado. kuma akwai ‘yan tashe-tashen hankula, da yake-yake. Kuma akwai dama, da gagarumar demokradiya, da kyakkyawan kula da ‘yancin bil adama.

Kuma, a wani lokaci, ci gabon na iya samun jinkiri, yana kuma iya zama abin damuwa. Kuma wani lokacin, zai iya hanzartawa, ya kuma jinkirta. Amma, babban al’amarì game da matasa shine, da ba ta dame ku ba, kuma za ku iya sama wa kawunanku makoma. Kuma idan dukanku ku ka yi aiki, tukuru, kuma tare, ku ka kuma samu karfin zuciya ga abinda ku ke tunani, ba tare da wani shinge ba, a lokacin da ku ka samu wani cikas, kuma ba ku yi kasa a gwiwa ba, ba ku kuma ja da baya ba, ba ni da shakkar za ku bar abubuwan gado, ga ‘yan baya, da kuma wadanda za su zo, a bayanku, da Afrika za ta zama kakkarfa da wadata, da har za ta kasance cikin sahun dandalin duniya.

Don haka, ba zan tsaya ba, wajen ganin dukan abinda za ku yi. Allah ya bayar da sa’ā. (tafi)